

Raadsvoorstel

Collegeverg. d.d. : 15-04-2025
Zaaknummer : 202524433
Afdeling opsteller : Bestuurszaken - VTH
Bereikbaar onder : +31641317016, jo.de.bie@brunssum.nl
Portefeuillehouder : Wilma van der Rijt
Raadsvergadering d.d. : 03-06-2025
Uiterlijke datum : Uiterste datum 03-06-2025
Motivatiedatum: l.v.m. definitief besluit AB - VRZL d.d. 04-07-2025

Aan de raad,

1. Onderwerp

Conceptbegroting 2026 en jaardocument 2024 van de Veiligheidsregio Zuid-Limburg (VRZL) en het Jaarverslag 2024 Geneeskundige HulpverleningsOrganisatie in de Regio (GHOR).

2. Uitgangssituatie (WAAROM?)

a. Aanleiding

Voor de uitvoering van gemeentelijke taken kan worden gekozen voor een publiekrechtelijke samenwerking, waarbij een zelfstandige organisatie wordt opgericht die voor verschillende samenwerkende gemeenten taken uitvoert. Deze publiekrechtelijke samenwerking is gebaseerd op een gemeenschappelijke regeling (GR). Bij het overdragen van bevoegdheden naar een GR is het gevolg dat een gemeentelijk bestuur meer op afstand staat en minder invloed kan uitoefenen dan bij taken in eigen beheer.

P&C-cyclus GR

Een van de sturingsinstrumenten voor de raad om grip te houden op de GR-en vormt de P&C-cyclus. De raad dient inzicht te hebben in de financiën van een GR om daar controle op uit te kunnen oefenen. De GR is verplicht om:

- De kadernota voor het eerstvolgende jaar ter kennisneming naar de raden te sturen. Hierin worden de beleidsmatige en financiële kaders geschetst. De kadernota 2026 is al eerder aan de raad gestuurd.
- Uiterlijk 30 april de voorlopige jaarrekening van het afgelopen jaar ter kennisneming naar de raden te sturen. De ODZL heeft, anders dan in voorgaande jaren en eerdere informatie, de jaarrekening 2024 al op 2 april 2025 in de vergadering van het algemeen bestuur vastgesteld. De jaarrekening van het samenwerkingsverband laat zien wat afgelopen jaar gebeurd is in financieel en beleidsmatig opzicht. De raad kan hierop geen zienswijze indienen.
- Uiterlijk 30 april de ontwerpbegroting aan de raden te sturen, voordat deze wordt vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de GR (AB). In de begroting wordt aangegeven welke activiteiten de GR in dat jaar gaat uitvoeren en wat de bijdrage per gemeente is.

Zienswijze begroting

De begroting is voor de raad een belangrijk document om kaders te stellen. De raad heeft daarom de wettelijke mogelijkheid om binnen 12 weken, voordat de begroting aan het AB wordt aangeboden, wensen of bedenkingen kenbaar te maken tegen de begroting door het indienen van een zienswijze. De gemeenteraad heeft geen bevoegdheid om de begroting goed te keuren. Het Dagelijks Bestuur van de GR (DB) reageert voor vaststelling van de begroting door het AB schriftelijk én gemotiveerd op de ingediende zienswijzen door de raad. Het AB stelt vervolgens de begroting vast en stuurt deze uiterlijk 15 september naar de Gedeputeerde Staten.

In dit raadsvoorstel liggen voor: de conceptbegroting 2026 en de Uitwerking mogelijke bezuinigingsopdracht van de VRZL.

Korting gemeentefonds 2026

Landelijk worden gemeenten de komende periode geconfronteerd met een korting op het gemeentefonds waarbij het jaar 2026 een dieptepunt kent. Hierdoor worden gemeentelijke organisaties gedwongen om te zoeken naar noodzakelijke bezuinigingen. De gemeenschappelijke regelingen zijn in de afgelopen periode gevraagd om, gelet op de knellende financiële kaders, als 'verlengd lokaal bestuur' hun verantwoordelijkheid hierin te nemen. Op 2 juli 2024 heeft ons college een brief gestuurd aan alle GR-en met daarin de opdracht om toekomstige besparingsmogelijkheden inzichtelijk te maken; waarbij wordt uitgegaan van een structurele taakstelling van 5%. Bijna alle Parkstadgemeenten en andere Zuid-Limburgse gemeenten hebben een soortgelijke brief gestuurd (Djumazaak 202425104).

In dit voorstel liggen voor de

- Conceptbegroting 2026, met een doorkijk naar de jaren 2027-2029 VRZL;
- Uitwerking mogelijke bezuinigingsopdracht VRZL;
- Jaardocument 2024 VRZL;
- Jaarverslag 2024 Geneeskundige HulpverleningsOrganisatie in de Regio (GHOR).

- b. Huidige situatie/probleemstelling
Zie onder 2.a.

3. Gewenste situatie (WAT?)

- a. Wat willen we bereiken?
- De raad de gelegenheid te geven een zienswijze te geven op de Conceptbegroting 2026, met een doorkijk naar de jaren 2027-2029, en de uitwerking van de mogelijke bezuinigingsopdracht zodat de zienswijze betrokken kan worden bij de definitieve besluitvorming door het AB op 4 juli 2025.
 - De raad kennis te laten nemen van het jaardocument 2024 VRZL en het jaarverslag 2024 GHOR.

b. Kaders

1. eerdere besluitvorming (202524433)

2. traject tot dusverre

De ontwerpbegroting 2026 en de uitwerking van de mogelijke bezuinigingsopdracht zijn in de vergadering van het DB op 28 maart 2025 behandeld. De aanbiedingsbrief is door de gemeente Brunssum ontvangen op 1 april 2025. De raad kan tot en met 23 juni 2025 een zienswijze indienen tegen de conceptbegroting 2026 met een doorkijk naar de jaren 2027-2029.

Het AB stelt de begroting 2026 vast op 4 juli 2025.

3. rol/ bevoegdheden college van B en W

Het college adviseert de raad over het wel of niet indienen van een zienswijze.

4. algemene beleidskaders (landelijk/ provinciaal/ lokaal)

- Wet gemeenschappelijke Regelingen (WGR).
- Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Zuid-Limburg.

5. relatie met programmabegroting/ financiële gevolgen

De ontwerpbegroting 2026 leidt tot een bijdrage voor Brunssum voor 2026 van € 2.567.825,- (productcombinatie 110001-441205 en 110002-441205).

C. Argumenten en overwegingen

Kerntaken

De VRZL is één van de 25 veiligheidsregio's in Nederland. De VRZL is een hands-on hulpverleningsorganisatie en een netwerkorganisatie in één. In de periode 2010-2024 heeft de VRZL zich ontwikkeld van een groot aantal samenwerkende (lokale) brandweerorganisaties naar één veiligheidsregio. Op basis van de gemeenschappelijke regeling is elke gemeente van de regio verplicht deelnemer en daarmee onderdeel van VRZL.

De organisatiestructuur bestaat uit twee primaire programma's: Crisisbeheersing & Rampenbestrijding en Brandweezorg.

De VRZL is ingericht om de zorg voor openbare veiligheid in de regio te organiseren. Burgers, bedrijven en instellingen verwachten dat zij er voor ze zijn met advies en hulp waar nodig. Samen met haar partners:

- dragen ze (pro)actief bij aan de veiligheid in de regio. Ze brengen risico's in kaart en treffen voorbereidingen op maat;
- geven ze adviezen om daar waar mogelijk onveiligheid te voorkomen en te beperken;
- bestrijden ze incidenten en crises als die zich toch voordoen. Ze treden effectief op tijdens een ramp om schade te beperken;

- beogen ze leed en schade zo veel mogelijk te beperken en helpen ze verstoringen van het openbare leven zo snel mogelijk te herstellen. Ze zetten in op slachtofferhulp, nazorg en herstel van materiële schade.

Omvangrijk netwerk

De VRZL werkt samen met 16 gemeenten, de Politie Eenheid Limburg, de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR), het Openbaar Ministerie (OM), provincie Limburg, Veiligheidsregio Limburg-Noord (VRLN), Waterpartners Limburg (waterschap, zuiveringsschap, waterleidingmaatschappij), Defensie, Omgevingsdienst Zuid-Limburg (ODZL) en Chemelot (waaronder Sitech). Maar denk ook aan partijen als het Nederlandse Rode Kruis, Essent, Enexis, Brightlands, ProRail, de overige zuidelijke veiligheidsregio's (Zuid-6) en natuurlijk de verschillende hulpverleningsorganisaties in het Euregionale grensgebied (EMRIC).

Strategische ontwikkelingen

Zuid-Limburg zo veilig mogelijk maken en houden, dat is de missie van de VRZL. Om deze missie te volbrengen moet de VRZL de (toekomstige) risico's in onze regio kennen en daarop voorbereid zijn. Paraat zijn en slagkracht leveren. Dat doet de VRZL samen met burgers, bedrijven en instellingen. 'Samen veilig' is dan ook de pay-off. De VRZL kan haar missie en visie alleen waarmaken met een professionele, vitale en wendbare organisatie. En met vakbekwame, initiatiefrijke teamplayers die lef tonen (de kernwaarden).

De afgelopen jaren is de rol van veiligheidsregio's uitgebreid en hebben ze als veiligheidsregio een regisserende en coördinerende rol gekregen in langdurige crises. Sprekende voorbeelden hiervan zijn de coronacrisis en de vluchtelingencrisis. De voorbereiding op toekomstige – en veelal ook langdurige crises – vraagt om een verdere versterking van het fundament van de veiligheidsregio. Dit zowel op het gebied van crisisbeheersing als op het gebied van de informatiepositie.

Bestuurlijke opdracht

In 2023 zijn bestuurlijke afspraken gemaakt om het fundament van de veiligheidsregio's te versterken. Onderdeel daarvan is de trapsgewijze toevoeging van € 83 miljoen (structureel) in de brede doeluitkering rampenbestrijding (BDUR) vanaf 2023. Deze verhoging bouwt tot 2026 geleidelijk op tot het genoemde bedrag.

In het Veiligheidsberaad is ingestemd om de extra middelen vanaf 2023 aan te wenden voor:

1. Het toekomstgericht – in lijn met de contourennota voor de wijziging van de Wet veiligheidsregio's – verder professionaliseren van crisisbeheersing als vak binnen de veiligheidsregio.
2. A. De informatiepositie van de veiligheidsregio's versterken en waarborgen door het inrichten van een goed werkend Veiligheidsinformatieknooppunt (VIK) per veiligheidsregio. Dit om een goed zicht op risico's te verkrijgen en om te zorgen voor een goede informatiedeling met crisispartners;
B. Een impuls voor de ontwikkeling en het beheer van informatiesystemen door de veiligheidsregio's en het Rijk gezamenlijk;
3. Het instellen van een hoogwaardig en gegarandeerd informatie-, actie- en coördinatiepunt voor Rijk, regio's en partners; het KCR2 (Knooppunt Coördinatie Rijk-Regio's).

Specifieke ontwikkelingen

Crisisbeheersing en rampenbestrijding blijft in de komende jaren volop in beweging. Enerzijds zijn er de meer traditionele risico's in onze regio waar de VRZL op voorbereid moet blijven en bij moeten acteren. Dat er steeds meer nieuwe risico's bijkomen, waarbij ontwikkelingen elkaar snel opvolgen, zorgt voor een dynamische agenda. Dit komt onder meer door de geopolitieke ontwikkelingen, waarbij de VRZL zich moet voorbereiden op de effecten van militaire dreiging en uitval van vitale infrastructuren. Dit vraagt om een andere kijk op voorbereiden en een breed inzetbare crisisorganisatie die in al deze scenario's kan acteren. Hier gaat de VRZL in het komende jaar ook mee aan de slag. Ook zal een weerbare samenleving steeds belangrijker worden als rode draad door alle nieuwe risico's.

(Re)actie GR naar aanleiding van brief 2 juli 2024

In de vergadering van het Algemeen Bestuur (AB) van 6 december 2024 heeft het AB gevraagd om een mogelijke bezuinigingsopdracht uit te werken, gezien de gemeentelijke onzekerheden door de Rijksplannen voor bezuinigingen op het Gemeentefonds in 2026, het zogenoemde "Ravijnjaar".

De uitwerking van de mogelijke bezuinigingsopdracht treft u in bijgaande memo aan waarbij eerst wordt aangegeven welke mogelijkheden de VRZL heeft bekeken en waarbij de VRZL per benoemde mogelijkheid een specificatie heeft geven van de omvang.

In afwachting van besluitvorming door het AB zijn de uitwerkingen nog niet opgenomen in de begroting 2026. Het DB stelt de raden van de deelnemende gemeenten eerst in de gelegenheid een zienswijze af te geven op de uitwerking van de bezuinigingsopdracht.

De mogelijkheden die de VRZL heeft bekeken:

1. Structurele vermindering bijdrage deelnemende gemeenten FLO VRZL vanaf 2026;
2. Welke bezuinigingsmogelijkheden zijn er organisatiebreed die kunnen leiden tot een structurele vermindering bijdrage deelnemende gemeenten VRZL vanaf 2026;
3. Inzet van incidentele middelen 2025 en 2026.

Samenvattend stelt de VRZL voor:

1. Structurele bezuiniging op de gemeentelijke bijdrage FLO vanaf 2026 van € 750.000 zijnde 1,33% van de begroting.
2. Structurele bezuinigingen op de bijdrage deelnemende gemeenten regulier vanaf 2026 van € 956.000 zijnde 1,69% van de begroting.
3. Incidentele middelen (incidentele inkomsten opvang CNO) inzetten in 2026 en 2027.
4. VRZL laat nu geen benchmark uitvoeren.

Op basis van de vastgestelde begroting 2025 met een omvang van € 56.442.264 betekent dit een structurele bezuiniging op de bijdrage door deelnemende gemeenten VRZL van 3,02%

Jaardocument 2024 Veiligheidsregio Zuid-Limburg

Het jaar 2024 was het eerste jaar van het Meerjarenbeleidsplan van de VRZL.

In 2024 kwam de organisatie meteen in actie door een overlaatsdam die brak. Er was veel werk door een woonboot die op drift raakte, een ontzette brug en bewoners die hun huizen moesten verlaten. Dankzij de samenwerking met defensie en Rijkswaterstaat werd de situatie snel onder controle gebracht. Ook in de brandweerorganisatie was er veel activiteit, met meer dan 4.000 meldingen en enkele zware incidenten, waarbij helaas dodelijke slachtoffers vielen. Er werd geïnvesteerd in duurzaam materieel, zoals accu-redgereedschap en een brandweer-waterscooter.

Op het gebied van crisisopvang en de spreidingswet bleef de organisatie samenwerken met gemeenten, en de inzet was wederom groot. De organisatie verbeterde haar crisisstructuur, ontwikkelde haar netwerk en investeerde in nieuwe informatiearchitectuur. Ook werden voorbereidingen getroffen voor toekomstige uitdagingen, zoals militaire dreigingen en uitval van nutsvoorzieningen.

Financieel had de crisisopvang impact, maar dankzij incidentele middelen kon de organisatie zelf belangrijke zaken financieren en de druk op de gemeenten verlichten. Dit resulteerde in een positief financieel resultaat voor 2024.

Jaarverslag Geneeskundige HulpverleningsOrganisatie in de Regio (GHOR)

Per 1 januari 2025 is de GHOR onderdeel van Veiligheidsregio Zuid-Limburg. De jaarrapportage van de GHOR is een verdieping van het jaarverslag GGD en is opgesteld om maatschappelijke verantwoording af te leggen over het jaar 2024. Daarnaast informeert de jaarrapportage GHOR instellingen, zorgaanbieders, Regionale Ambulancevoorzieningen en diensten die een taak hebben in de geneeskundige hulpverlening en het bestuur van de veiligheidsregio over de inzet van de GHOR in 2024 en de voorbereiding daarop.

De GHOR richt zich bij rampen en crises op de impact die deze kunnen hebben op de gezondheid. Denk aan brand in een zorginstelling, extreem geweld, een infectieziektecrisis en alles dat de continuïteit van de zorg kan verstoren. De GHOR Zuid-Limburg werkt samen met de brandweer, politie en gemeenten in Zuid-Limburg aan een efficiënte organisatie van rampenbestrijding en crisisbeheersing.

Financiën

Conceptbegroting 2026

Voor u ligt de begroting 2026 van de Veiligheidsregio Zuid-Limburg (VRZL), met een doorkijk naar de jaren 2027-2029.

In de begroting 2026 zijn geen majeure beleidswijzigingen aangebracht. Het betreft een begroting die in het teken staat van de verdere implementatie van het vastgestelde beleid “een solide basis voor de toekomst”. In financiële zin zijn veel zaken die “in beweging” zijn en dat is complex als je een begroting moet maken. Enerzijds gaat het over het zogenaamde Ravijnjaar waarbij gemeenten geconfronteerd worden met een herverdeling van de bijdragen uit het gemeentefonds en daardoor minder middelen beschikbaar zullen hebben. Anderzijds wordt op dit moment (maart 2025) ook volop naar de veiligheidsregio's gekeken inzake een grotere rol bij het bevorderen van maatschappelijke weerbaarheid, zelfredzaamheid en het inrichten van noodhulpunten.

Frappant daarbij is dat het Rijk onbedoeld een korting van 10% op de Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDUR-middelen) heeft aangekondigd. Hoewel de Voorjaarsnota mogelijk een ander beeld laat zien gaat VRZL ervan uit dat de bezuiniging daadwerkelijk doorgaat. Dit zal voelbaar zijn binnen heel VRZL en zal betekenen dat wij wellicht bepaalde (wettelijke) taken daardoor niet of niet

volledig kunnen uitvoeren aangezien VRZL dan niet voldoende middelen heeft om deze bezuiniging op te vangen.

2025: geen aanpassing van de begroting van Brunssum, behoudens de reeds in de 1^e Berap 2025 opgenomen doorwerking indexering 2024.

Taak veld	Product	Productnaam	Kosten soort	Kostensoortnaam	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1-1	110001	Brandweerbeleid / Account Brandweer	438200	Onderhoudskosten	2.000	2.000	2.000	2.000
1-1	110001	Brandweerbeleid / Account Brandweer	438210	Huur (onroerende en roerende goed.)	25.000	25.000	25.000	25.000
1-1	110001	Brandweerbeleid / Account Brandweer	441205	Bijdragen aan Veiligheidsregio	2.469.568	2.544.295	2.621.557	2.621.557
1-1	110001	Brandweerbeleid / Account Brandweer	441205	Bijdragen aan Veiligheidsregio	32.778	32.778	32.778	1e Berap 2025
1-1	110001	Brandweerbeleid / Account Brandweer	441205	Bijdragen aan Veiligheidsregio	-153	-1.910	73	114.445 Begroting 2026
	110001				2.529.193	2.602.163	2.681.408	2.763.002
1-1	110002	Rampenbestrijding	441202	Bijdragen aan prof.oranje kolom	20.900	20.900	20.900	20.900
1-1	110002	Rampenbestrijding	441205	Bijdragen aan Veiligheidsregio	61.747	61.747	61.747	61.747
1-1	110002	Rampenbestrijding	441205	Bijdragen aan Veiligheidsregio	3.885	3.885	3.885	3.885 Begroting 2026
	110002				86.532	86.532	86.532	86.532
					2.615.725	2.688.695	2.767.940	2.849.534
					2.567.825	2.640.795	2.720.040	2.801.634
Totaal bijraming begrotingsbeeld 2026 e.v.					3.732	1.975	3.958	118.330 Begroting 2026

De conceptbegroting 2026 leidt tot een fractioneel hogere bijdrage voor Brunssum voor 2026 van € 3.732,- ten opzichte van het in onze meerjarenraming 2026 –2028 opgenomen bedrag voor de gemeentelijke bijdrage voor de Veiligheidsregio Zuid-Limburg voor 2026. De begrotingsbedragen worden geboekt op de budgetcombinatie 110001-441205 en 110002-441205 en worden verwerkt in onze begroting van 2026.

Concept Jaardocument 2024 Veiligheidsregio Zuid-Limburg

Op grond van de cijfers kan worden geconcludeerd dat het geraamde weerstandsvermogen voor de veiligheidsregio als geheel onvoldoende is. Er wordt naar gestreefd om de weerstandscapaciteit groter te maken dan de financiële omvang van de risico's.

Het structureel begrotingssaldo 2024 is € 952.000 negatief (2023: € 1.678.000 negatief). In de incidentele dekking overhead en coördinatie opvang vluchtelingen 2024 (€ 5.248.000) zit een afrekening naheffing btw 2022 en 2023 voor een bedrag van € 972.299. Dit bedrag is door het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) in 2024 betaald. Als deze wordt geëlimineerd komt de Veiligheidsregio Zuid Limburg uit op een positief structureel begrotingssaldo.

Toelichting resultaat

Het nog te bestemmen resultaat na reeds goedgekeurde mutaties in de reserves door het algemeen bestuur bedraagt € 632.225 positief.

Bestemming resultaat

Voorgesteld wordt om, uit het nog te bestemmen resultaat 2024 van € 632.225, een bedrag van € 316.225 toe te voegen aan de algemene reserve VRZL en een bedrag van € 316.000 terug te geven aan deelnemende gemeenten VRZL.

Met de toevoeging van € 316.225 aan de algemene reserve kent deze nog niet de maximale omvang van 4% van de begrotingsomvang maar heeft dit wel een positief effect op de weerstandscapaciteit van de VRZL. Rekening houdend met reeds goedgekeurde mutaties in de reserves, heeft Brunssum bestuurlijk aangegeven dat versterking van de weerstandscapaciteit geen doel op zich moet zijn en toekomstig de voorkeur toch uitgaat naar terugstorting van overschotten aan de deelnemende gemeenten van de GR VRZL.

De afrekening 2024 betekent financieel dat de gemeente Brunssum nog € 13.751 kan ontvangen.

Advies zienswijze

Gelet op de eerdergenoemde ontwikkelingen wordt de raad geadviseerd om geen zienswijze in te dienen tegen de conceptbegroting 2026 en de uitwerking van de mogelijke bezuinigingsopgave.

d. Opties en keuze

De raad kan -in tegenstelling tot het bovenstaande advies- wel een zienswijze indienen tegen de conceptbegroting 2026 en de mogelijke bezuinigingsopgave.

4. Bijlagen:

1. Aanbiedingsbrief conceptbegroting 2026 en mogelijke bezuinigingen VRZL
2. Jaardocument 2024 VRZL
3. Memo Uitwerking mogelijke bezuinigingsopdracht VRZL
4. Begroting 2026 VRZL
5. Dashboard zienswijzen GR 2026 VRZL (Brunssum)
6. Jaarverslag 2024 GHOR
7. Managementletter 2024 VRZL
8. Accountantsverslag 2024 VRZL
9. Conceptbrief reactie raad op de aanbiedingsbrief VRZL

Het college van burgemeester en wethouders,

Burgemeester

Secretaris

Raadsbesluit

Afdeling : Bestuurszaken - VTH

Registratiekenmerk : 202524433

De raad van de gemeente Brunssum,

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 15-04-2025, afdeling Bestuurszaken - VTH ;

Besluit:

1. Kennis te nemen van de Conceptbegroting 2026, met een doorkijk naar de jaren 2027-2029 van de Veiligheidsregio Zuid-Limburg en hiertegen geen zienswijze in te dienen;
2. Kennis te nemen van de uitwerking van een mogelijke bezuinigingsopdracht van de Veiligheidsregio Zuid-Limburg en hiertegen geen zienswijze in te dienen;
3. De raad besluit - in reactie op de aanbiedingsbrief van de Veiligheidsregio Zuid-Limburg - de brief die als bijlage 9 bij dit raadsvoorstel is opgenomen te versturen aan de Veiligheidsregio Zuid-Limburg;
4. Kennis te nemen van het Jaardocument 2024 Veiligheidsregio Zuid-Limburg;
5. Kennis te nemen van het Jaarverslag 2024 Geneeskundige HulpverleningsOrganisatie in de Regio (GHOR).

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 3 juni 2025.

De Raad voornoemd,

Voorzitter

Griffier